

۲۴۹۷۴۸

بیمه حوادث، قضایی و کاربردی

محمد مهدی یعقوبیوند

قاضی دادگستری، مدرس دانشگاه و مؤلفیات حقوقی

دکتر جعفر جمالی

عضو هیأت علمی دانشگاه علوم و تحقیقات تهران

سرشناسه	: یعقوب‌وند، محمدمهدی، ۱۳۶۴-
عنوان و نام پدیدآور	: بیمه حوادث، قضایی و کاربردی/محمدمهدی یعقوب‌وند، جعفر جمالی.
مشخصات نشر	: تهران: برون سپهر، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	: ۲۸۲ ص.: جدول، نمونه.
شابک	: 978-622-5547-07-0
وضعیت فهرست	: فیبا
نویسی	: کتابنامه: ص. [۲۴۵]-۲۵۲.
یادداشت	: بیمه حوادث-- ایران
موضوع	: Accident insurance -- Iran بیمه حوادث -- قوانین و مقررات -- ایران Accident insurance -- Law and legislation -- Iran بیمه حوادث (فقه) Accident insurance (Islamic law)
شناسه افزوده	: جمالی، جعفر، ۱۳۵۰ -
رده بندی کنگره	: HG۹۲۴۴
رده بندی دیویی	: ۳۶۸/۲۸۴۰۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۵۵۵۴۷۲
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

نام کتاب:	بیمه حوادث، قضایی و کاربردی
تالیف و گردآوری:	محمدمهدی یعقوب‌وند - دکتر جعفر جمالی
صفحه آرای:	م. آقاپاری
نوبت چاپ:	اول / ۱۴۰۳
ناشر:	برون سپهر
تیراژ:	۵۰ نسخه
چاپ و صحافی:	ارشند
قیمت:	۲۹۰۰۰۰ تومان

دفتر مرکزی: تهران - خیابان انقلاب - ضلع شرقی دانشگاه تهران - خیابان قدس - پلاک ۳ تلفن: ۶۶۴۱۰۲۵۶

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

مقدمه

عقد بیمه در زمره عقود معین، لازم‌الاجرا، الحاقی، تحمیلی، احتمالی، اتفاقی، تشریفاتی، مستمر، معلق و معاوضی و مبتنی بر حسن نیت است. طرفین تشکیل دهنده قرارداد بیمه عبارتند از بیمه‌گر و بیمه‌گذار. قرارداد بیمه حوادث در معنای عام کلمه عبارت است از تحت پوشش قرار دادن کلیه موضوعاتی که به موجب قرارداد بیمه تحت پوشش قرار گرفته‌اند. قرارداد بیمه حوادث به معنای خاص کلمه عبارت است از قراردادی که به موجب آن بیمه‌گر متعهد می‌گردد در ازای پرداخت حق بیمه از سوی بیمه‌گذار، غرامت فوت و نقص عضو و صدمات بدنی ناشی از وقوع حوادث در بیمه‌های حوادث اشخاص و خسارات وارده به اموال در بیمه حوادث اموال که مشمول بیمه نامه است را جبران و تحت پوشش قرار می‌دهد. قراردادهای بیمه حوادث به دو دسته عمده بیمه‌های حوادث گروهی و انفرادی تقسیم می‌شوند. قراردادهای بیمه عمر و حوادث نیز به دو دسته عمده قراردادهای بیمه اجباری و اختیاری تقسیم‌بندی می‌شوند. قراردادهای بیمه حوادث دارای دو دسته شرایط می‌باشند که مشتمل بر شرایط عمومی و شرایط اختصاصی می‌باشند که در مبحث بیمه‌های حوادث گروهی و انفرادی همین کتاب نمونه‌هایی از شرایط عمومی و شرایط اختصاصی این نوع بیمه نامه‌ها مشهود و قابل مطالعه است. این نوع بیمه نامه به منظور ارائه تأمین‌های مورد نیاز بیمه‌گذار در زمان فوت ناشی از حادثه یا نقص عضو، از کارافتادگی دائم کامل یا جزئی، به صورت انفرادی ارائه می‌گردد بنابراین، انواع ریسک‌هایی که در بیمه‌های حوادث تحت پوشش قرار می‌گیرند عبارتند از: فوت بیمه شده، نقص عضو و از کار افتادگی دایم کلی، از کارافتادگی دائم جزئی، از کارافتادگی موقت و جبران هزینه‌های پزشکی می‌باشند. در یک تقسیم‌بندی دیگر نیز اقسام بیمه حوادث به دو دسته‌ی بیمه‌های حوادث اموال و مسئولیت و بیمه‌های حوادث اشخاص تقسیم می‌شوند. بیمه‌های حوادث اشخاص برای شرایطی در نظر گرفته شده که اگر وقوع حادثه‌ای برای فرد منجر به خسارات جانی مانند فوت یا نقص عضو یا جراحات شود با استفاده از بیمه حوادث می‌توان بخش زیادی از هزینه‌های درمان را جبران نمود. بیمه‌های حوادث اموال که در این مجموعه مورد بررسی قرار گرفته عبارت است از: بیمه آتش سوزی، بیمه باربری، بیمه‌های مهندسی و ... که در مبحث بیمه‌های حوادث اموال به آنها خواهیم پرداخت. بیمه‌های آتش سوزی شامل بیمه خطرات اصلی (صاعقه، آتش سوزی و انفجار) و بیمه خطرات تبعی (اضافی) شامل زلزله، سیل و طوفان می‌شود. بیمه‌های باربری نیز به سه دسته عمده بیمه‌های حمل و نقل دریایی و هوایی و زمینی تقسیم می‌شوند. بیمه‌های مهندسی نیز شامل مواردی چون بیمه تمام خطر نصب و بیمه تضمین کیفیت ساختمان می‌شود. بیمه‌های حوادث اشخاص نیز شامل

بیمه‌های حوادث گروهی و انفرادی، بیمه‌های عمر و بیمه‌های درمان می‌شوند. که به طور مفصل در این مجموعه مورد بررسی قرار خواهند گرفت ضمن اینکه برای آشنایی بیشتر با مباحث کاربردی و عملی نمونه پرونده‌های قضایی و قراردادهای بیمه‌ای و نمونه آراء پس از هر مبحث استفاده شده است. مبحث دیگری که در این کتاب مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته اصول حاکم بر قراردادهای بیمه حوادث می‌باشد که عبارت است از: اصل حسن نیت، اصل نفع بیمه‌ای، اصل غرامت و اصل سرمایه، اصل جانثینی، اصل تعدد بیمه، اصل داوری، اصل علت نزدیک و اصل اتکایی اشاره کرد لازم به ذکر است برخی از اصول بیمه مثل اصل غرامت مختص بیمه‌های اموال بوده و در بیمه‌های اشخاص مثل بیمه عمر جاری نمی‌باشند چراکه اصل غرامت بر بیمه‌های اشخاص حکومت نمی‌کند. در قسمتی از این مجموعه نیز به نظر فقها استناد شده و مشروعیت این قرارداد از نظر فقهای شیعه و سنی مورد بررسی قرار گرفته است. فقهای اهل تسنن قائل به عدم مشروعیت قرارداد بیمه هستند حال آنکه فقهای شیعه و حقوق دانان اهل سنت جملگی معتقد به صحت و مشروعیت قرارداد بیمه هستند که از جمله آنها می‌توان به امام خمینی(ره) و استاد شهید مرتضی مطهری اشاره کرد. البته در مباحثی چون افت قیمت خودرو نیز نظر فقها و آیات عظام در این مجموعه منعکس شده است همچنین در مبحث نحوه جبران خسارت به یوم التلف یا یوم‌الاداء که تاثیر قابل توجهی بر وضعیت زیان دیده می‌گذارد و همچنین در مباحث وکالت وافی در حد این مجموعه از نظر فقها برده شده است. یکی دیگر از مباحثی که در این مجموعه مورد بررسی قرار گرفته و پس از لازم‌الاجراء شدن قانون بیمه اجباری سال ۹۵، از مباحث مبتلی به جامعه ایرانی با اولیای بیمه حوادث راننده مسبب حادثه بوده که پیرامون آن مباحث کاربردی و آراء قضایی مطرح و به نمایش گذاشته شده است. در بخش سوم کتاب نیز خسارات ناشی از حوادث رانندگی بصورت کاربردی در سه فصل که شامل خسارات وارده به بدنه خودرو، خسارات ناشی از افت قیمت خودرو و خسارت خواب خودرو به همراه مباحث کاربردی و قضایی و نظرات مشورتی اداره حقوقی قوه قضائیه در این خصوص مورد بررسی قرار گرفته است ضمن اینکه در پایان این مجموعه آراء وحدت رویه پرکاربرد صادره از سوی هیات عمومی دیوانعالی کشور پیرامون موضوعات بیمه‌ای که در حکم قانون می‌باشند جهت مراجعه سریع‌تر و تکمیل مجموعه پیوست شده است. در نهایت می‌توان این مجموعه را مخلوطی از مباحث تئوریک و کاربردی و قضایی پیرامون بیمه‌های حوادث تلقی نمود.

پیشگفتار

از آنجایی که ریسک و خطر از بدو تولد انسان تاکنون همواره همراه وی بوده، به موازات تطور در جوامع و تمایل انسان در مقابله با مخاطرات طبیعی و غیرطبیعی در هر عصری از اعصار تاریخ بشریت راهکاری برای مقابله با خطراتی که نوع بشر را تهدید نموده در نظر گرفته شده است در صدر اسلام ضمان جریره نمونه‌ای از راهکارهای مسلمانان برای تحت پوشش قرار دادن ریسک بود و در عصر حاضر پدیده‌ای نوظهور البته با شکل و شمایل جدید رخ نمود و توجه جوامع مختلف را به خود جلب نموده است که نام آن بیمه است. بیمه ابتدائاً در کشور انگلستان رخ نمود. تا اینکه در سال ۱۳۱۶ قانونگذار ایران با اقتباس از قوانین بیمه کشورهای غربی مبادرت به وضع قانون بیمه نمود نخستین نوع بیمه که قبل از سده نوزدهم مورد عمل قرار گرفته، بیمه باربری دریایی است دومین رشته نیز بیمه آتش سوزی است که بعد از آتش سوزی مهیب لندن به ذهن اندیشمندان رسید. در سال ۱۳۱۰ خورشیدی فعالیت جدی ایران زمینه بیمه آغاز شد. گسترش فعالیت شرکت‌های بیمه خارجی، مسئولان کشور را متوجه ضرورت تأسیس شرکت بیمه ایرانی کرد و دولت در شانزدهم شهریور ۱۳۱۴ شرکت سهامی بیمه ایران را با سرمایه ۱۰۰ میلیون ریال تأسیس نمود. دو سال پس از تأسیس شرکت سهامی بیمه ایران یعنی در سال ۱۳۱۶، قانون بیمه در ماده تدوین شد و به تصویب شورای ملی رسید. یکی از قوانین مبتلی به که مورد توجه جدی احاد و اصحاب گرفته قانون بیمه اجباری دارندگان وسایل نقلیه موتوری است. علی‌الاصول عقود تابع شرایط اساسی صحت معاملات موضوع ماده ۱۹۰ قانون مدنی می‌باشند و طبق قاعده فقهی العقود تابعه للقصد عقد تابع قصد طرفین است لیکن قانونگذار جهت رعایت مصلحت جامعه و با توجه به افزایش نرخ دیه به صورت سالانه و یوم الاداء بودن نحوه پرداخت آن و ایضاً بجهت کاهش جمعیت کیفری زندانیان، عقد بیمه اجباری وسایل نقلیه موتوری که طبق قاعده می‌بایست به صورت اختیاری و مبتنی بر قصد منعقد شود را اجباری نموده است و قانونگذار در این خصوص رویه‌ای مغایر با عموماً حقوق مدنی که عقد اجباری را بعلت فقدان قصد باطل تلقی نموده، در پیش گرفته است در همین راستا قانونگذار در سال ۱۳۴۷ قانون بیمه اجباری را وضع نمود و پس از اصلاحات در سال ۱۳۸۷، قانونگذار مجدداً در سال ۱۳۹۵ اقدام به اصلاح و بازنگری قانون بیمه اجباری نمود و در تاریخ ۱۳۹۵/۲/۲۰ این قانون در مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۹۵/۲/۲۹ به تأیید شورای نگهبان رسید که بخش سوم مجموعه حاضر و مبحث بیمه حوادث راننده کاملاً مرتبط با قانون اخیرالذکر و آیین نامه‌های آن می‌باشد. مجموعه حاضر که پیش روی فرهیختگان و دانش‌آموختگان حقوق و فعالان صنعت بیمه قرار گرفته

منظومه‌ای از مطالب تئوریک برگرفته از منابع ارزشمند در زمینه حقوق بیمه و اساتید برجسته بیمه‌ای و همچنین منابع مختلف در حوزه ضمان قهری و مسئولیت مدنی و حاصل مطالعات گسترده و مطالعه کتب بیمه در شاخه‌های اموال و اشخاص و... و همچنین مطالعه مقالات و پایان نامه‌های مختلف در پژوهشکده بیمه وابسته به بیمه مرکزی ایران و مشاوره‌های تلفنی و حضوری با اساتید و فعالان صنعت بیمه و نشست‌های مختلف با قضات و وکلا و نمایندگان دوائر حقوقی شرکت‌های بیمه و نشست‌های قضایی و چند صباحی اشتغال اینجانب در شعبه مرکزی شرکت بیمه دی به عنوان عضوی از دایره حقوقی و مدتی کارآموزی و فعالیت حقوقی در شرکت بیمه ایران در استان خوزستان و همچنین تدریس درس حقوق بیمه در دانشگاه‌های مختلف و کارآموزی قضایی در تهران و با توجه به اشتغال نگارنده در مسند قضا و پیگیری و فیصله دادن چند هزار پرونده بیمه‌ای و قاضی دادگاه‌های حقوقی و رسیدگی کننده به پرونده‌های بیمه‌ای و همچنین قاضی اجرای احکام کیفری در مجتمع ویژه و تخصصی تصادفات و امور بیمه شهرستان اهواز و آشنایی دقیق با چالش‌های موجود در قوانین و صنعت بیمه بوده که امید است مورد استفاده خوانندگان این مجموعه قرار گرفته تا شاید با مطالعه آن و راهکارهای عملی ارائه شده کمکی شایان به عدالت و تحقق آن و یاری مظلومین و رشد و ارتقای صنعت بیمه در کشور باشد و کمک شایانی به قضات و وکلا و حقوقدانان عرصه بیمه نموده و امید است ما را از انتقادات و پیشنهادات خود بهره‌مند فرمایند. نهایتاً چنانچه اینجانب آنچه از محضر اساتید گرانقدر خود علی‌الخصوص محترم هیأت علمی دانشگاه و از مدیران گذشته صنعت بیمه و از فعالان و مدیران بازار سرمایه جناب آقای جعفر جمالی (عضو هیئت مدیره و معاونت حقوقی سابق سازمان بورس و اوراق بهادار) که مزید توفیق است از درگاه ایزد منان مسالت دارم و در تدوین این مجموعه نیز به نیکی اینجانب را یاری فرمودند بخوبی به زیور طبع نیاراسته‌ام حاصل ضعف نگارنده در انعکاس مطالب است لیکن رجای واثق دارم که خوانندگان محترم این مجموعه که به دنبال کسب تجربیات قضایی مرتبط با بخش بیمه‌های حوادث بصورت کاربردی می‌باشند با فراست و ذکاوت خود حظ و بهره‌ای هرچند اندک از این مجموعه استیفا خواهند نمود.

فهرست

۳	مقدمه
۵	پیشگفتار
۱۷	بخش نخست: مفهوم و ماهیت بیمه حوادث
۱۸	فصل اول: مفهوم بیمه حوادث و اصول حاکم بر آن
۱۸	مبحث نخست: مفهوم بیمه حوادث و اقسام آن
۱۸	گفتار نخست: مفهوم بیمه حوادث
۲۰	بند یکم: تعریف بیمه حوادث، جایگاه و تاریخچه آن
۲۰	الف) تعریف
۲۰	۱. در قوانین موضوعه
۲۱	۲. تعریف دکترین
۲۱	ب) تاریخچه و جایگاه
۲۲	۱. تاریخچه بیمه حوادث
۲۴	۲. جایگاه بیمه حوادث
۲۵	بند دوم: فواید اقتصادی بیمه حوادث
۲۶	الف) حفظ ثروت ملی و تضمین و توسعه سرمایه گذاریها
۲۶	۱. حفظ ثروت ملی
۲۷	۲. تضمین سرمایه گذاری
۲۷	۳. توسعه سرمایه گذاری
۳۰	ب) ایجاد اعتبار و توسعه مبادلات، تأثیر بر موازنه ارزی
۳۰	۱. ایجاد اعتبار و توسعه مبادلات
۳۱	۲. تأثیر بر موازنه ارزی
۳۲	گفتار دوم: اقسام بیمه حوادث
۳۲	بند یکم: بیمه حوادث اموال و مسئولیت
۳۲	الف) بیمه‌های اموال
۳۳	ب) بیمه‌های باربری
۴۰	۱- بیمه باربری داخلی
۴۲	۱-۱. بیمه حمل و نقل زمینی

۴۳	۲-۱ بیمه حمل و نقل هوایی
۴۳	۳-۱ بیمه حمل و نقل دریایی
۴۶	۲-بیمه باربری و حمل و نقل وارداتی
۴۶	۳-بیمه باربری و حمل و نقل صادراتی
۴۶	۴-بیمه باربری و حمل و نقل ترانزیت
۴۶	ج) بیمه‌های آتش سوزی
۴۷	۱. تعریف آتش سوزی
۴۷	۲. قرارداد بیمه آتش سوزی
۴۸	۳. اصول قرارداد بیمه آتش سوزی
۵۷	۱. انواع بیمه مسئولیت مدنی
۵۸	۲. مبانی مسئولیت مدنی
۷۴	۳. صندوق تأمین خسارت‌های بدنی
۷۴	۴. ویژگی‌های صندوق تأمین خسارت‌های بدنی
۷۴	صندوق تأمین خسارات بدنی با چه هدفی تشکیل شد؟
۸۷	پ) بیمه مهندسی
۸۷	ت) بیمه‌های اتومبیل
۸۹	۱. تقسیم بندی انواع وسایل نقلیه
۸۹	۱-۱ اتومبیل‌های شخصی
۸۹	۱-۲ وسایل نقلیه تجاری
۹۰	۱-۳ وسایل نقلیه مخصوص حمل کالا
۹۰	۱-۴ اتوبوس و وسایل نقلیه مخصوص حمل مسافر
۹۰	۱-۵ وسایل نقلیه کشاورزی و حمل چوب در مناطق جنگلی
۹۱	۱-۶ سایر وسایل نقلیه (انواع ویژه)
۹۱	۲. انواع بیمه اتومبیل و شرایط آن در ایران
۹۱	۲-۱ بیمه بدنه
۹۱	۲-۲ بیمه مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی
۹۱	۲-۳ بیمه حوادث سرنشین
۹۲	۲-۴ استثنائات بیمه حوادث سرنشین
۹۲	۲-۵ لوازم محاسبه نرخ حق بیمه
۹۳	بند دوم: بیمه‌های حوادث اشخاص
۹۳	الف) بیمه عمر
۹۳	۱. بیمه عمر در صورت فوت بیمه شده
۹۵	۲. بیمه عمر در صورت حیات بیمه شده
۹۵	۳. بیمه عمر مختلط
۱۰۷	ب) بیمه حوادث
۱۰۷	۱. خصوصیات حادثه

۱۰۷.....	۱-۱. واقعه‌ی ناگهانی.....
۱۰۷.....	۱-۲. عامل خارجی.....
۱۰۷.....	۱-۳. بدون قصد و اراده بیمه شده.....
۱۰۸.....	۱-۴. رابطه علیت.....
۱۰۹.....	۲. بیمه حوادث انفرادی.....
۱۱۲.....	۳. بیمه حوادث گروهی.....
۱۱۴.....	۴. بیمه حوادث راننده مسبب حادثه.....
۱۲۵.....	ج) بیمه درمان.....
۱۳۲.....	مبحث دوم: اصول حاکم بر قراردادهای بیمه حوادث (اشخاص و اموال).....
۱۳۲.....	گفتار نخست: اصل حسن نیت.....
۱۳۲.....	بند یکم: اصل حسن نیت در بیمه‌های حوادث اموال.....
۱۳۳.....	بند دوم: اصل حسن نیت در بیمه حوادث اشخاص.....
۱۳۶.....	گفتار دوم: اصل نفع بیمه‌ای.....
۱۳۶.....	بند یکم: اصل نفع بیمه‌ای در بیمه‌های حوادث اموال.....
۱۳۶.....	بند دوم: اصل نفع بیمه‌ای در بیمه‌های حوادث اشخاص.....
۱۳۸.....	گفتار سوم: اصل غرامت و اصل سرمایه.....
۱۳۸.....	بند یکم: اصل غرامت در بیمه حوادث اموال.....
۱۴۰.....	بند دوم: اصل سرمایه در بیمه حوادث اشخاص.....
۱۴۲.....	گفتار چهارم: اصل جانشینی.....
۱۴۲.....	بند یکم: اصل جانشینی در بیمه حوادث اموال.....
۱۴۲.....	بند دوم: اصل جانشینی در بیمه حوادث اشخاص.....
۱۴۷.....	گفتار پنجم: اصل تعدد بیمه.....
۱۴۷.....	بند یکم: اصل تعدد بیمه در بیمه حوادث اموال.....
۱۴۸.....	بند دوم: اصل تعدد بیمه در بیمه حوادث اشخاص.....
۱۴۸.....	گفتار ششم: اصل داوری.....
۱۴۸.....	گفتار هفتم: اصل علت نزدیک.....
۱۴۹.....	گفتار هشتم: اصل اتکایی.....
۱۵۱.....	فصل دوم: شرایط انعقاد بیمه حوادث و ماهیت حقوقی و فقهی آن.....
۱۵۲.....	مبحث نخست: شرایط تکوین و انعقاد قرارداد بیمه حوادث.....
۱۵۲.....	گفتار نخست: شرایط (قواعد) عمومی.....
۱۵۲.....	بند یکم: قصد و رضای طرفین.....
۱۵۲.....	الف) اراده و شیوه اعلام آن.....
۱۵۳.....	ب) شیوه‌های اعلام اراده.....

۱۵۴	۱. الفاظ
۱۵۴	۲. اشاره
۱۵۴	۳. کتبی بودن
۱۵۵	ج) ایجاب
۱۵۷	د) شرایط خاص ایجاب از نظر حقوقی
۱۵۸	۱. ابراز اعلام اراده و اطلاع طرف مقابل از آن
۱۵۸	۲. ایجاب باید مشخص باشد
۱۵۸	۳. ایجاب باید کامل باشد
۱۵۸	۴. ایجاب باید قاطع باشد
۱۵۹	۵. ایجاب باید خطاب به بیمه‌گر باشد
۱۵۹	پ) قبول
۱۵۹	ت) اسباب زوال ایجاب
۱۵۹	۱. پایان مهلت اعتبار ایجاب
۱۶۰	۲. مرگ و عدم اهلیت گوینده ایجاب و طرف قبول
۱۶۰	ر) عیوب اراده
۱۶۰	۱. اشد ضمانت اجرا نسبت به عمد بیمه‌گذار
۱۶۱	۲. ضمانت اجرای شدیدتر نسبت به عمد بیمه‌گذار
۱۶۱	۳. ضمانت اجرا خفیف نسبت به غمگانه بیمه‌گذار
۱۶۲	بند دوم: اهلیت طرفین
۱۶۴	الف) اهلیت بیمه‌گذار
۱۶۵	ب) اهلیت بیمه‌گر
۱۶۵	بند سوم: موضوع معامله
۱۶۶	الف) مالیت داشتن
۱۶۷	ب) متضمن منفعت عقلایی مشروع بودن
۱۶۸	ج) مقدور بودن
۱۶۹	د) معلوم و معین بودن
۱۶۹	بند چهارم: مشروعیت جهت معامله
۱۷۱	گفتار دوم: شرایط اختصاصی
۱۷۱	بند یکم: خطر موضوع بیمه
۱۷۱	الف) خطر باید محتمل الوقوع باشد
۱۷۲	ب) خطر باید تحت اختیار متعاقدين نباشد
۱۷۲	بند دوم: حق بیمه
۱۷۳	بند سوم: سرمایه بیمه
۱۷۳	بند چهارم: مدت بیمه
۱۷۴	بند پنجم: ابتداء و انقضاء بیمه
۱۷۴	بند ششم: نفع بیمه‌ای

۱۷۶	بند هفتم: تعیین اشخاص ثالث
۱۷۶	الف) بیمه شده
۱۷۶	ب) ذینفع
۱۷۷	بند هشتم: رضایت بیمه شده
۱۷۸	مبحث دوم: ماهیت حقوقی و فقهی بیمه حوادث (اشخاص و اموال)
۱۷۸	گفتار نخست: ماهیت حقوقی بیمه حوادث
۱۷۹	بند یکم: ماهیت بیمه حوادث
۱۷۹	الف) بیمه عقد است یا ایقاع یا قرارداد
۱۸۱	ب) قرارداد بیمه از منظر عقود معین و نامعین
۱۸۱	۱. عقود معین
۱۸۲	۲. عقود غیرمعین یا نامعین
۱۸۵	ج) لزوم و جواز قرارداد بیمه حوادث
۱۸۵	۱. عقد لازم
۱۸۶	۲. عقد جایز
۱۸۷	۳. عقود دارای دو وصف لازم و جایز
۱۹۱	د) معاوضی بودن قرارداد بیمه حوادث (اموال و اشخاص)
۱۹۳	۱. چگونگی رفع غرر نسبت به بیمه‌شد
۱۹۵	۲. چگونگی رفع غرر نسبت به بیمه‌گر
۱۹۵	بند دوم: اوصاف حقوقی بیمه حوادث (اشخاص و اموال)
۱۹۶	الف) عهدی و منجز بودن قرارداد بیمه حوادث
۱۹۶	۱. عهدی بودن قرارداد بیمه حوادث
۱۹۶	۲. منجز بودن قرارداد بیمه حوادث
۱۹۸	ب) استمراری بودن قرارداد بیمه حوادث
۲۰۱	ج) الحاقی، ارشادی و تشریفاتی بودن قرارداد بیمه حوادث
۲۰۱	۱. بیمه حوادث عقدی الحاقی
۲۰۲	۲. بیمه حوادث عقدی ارشادی
۲۰۴	۳. بیمه حوادث عقدی تشریفاتی
۲۰۸	د) احتمالی یا اتفاقی بودن قرارداد بیمه حوادث
۲۱۱	گفتار دوم: ماهیت فقهی بیمه حوادث
۲۱۲	بند یکم: مخالفین قرارداد بیمه
۲۱۲	الف) بیمه و جهل به عوضین
۲۱۴	ب) بیمه و ربا
۲۱۹	ج) بیمه و قمار
۲۲۲	د) بیمه و ضمانت‌المالیم یجب
۲۲۵	بند دوم: موافقین قرارداد بیمه

۲۲۵	الف) بیمه و قرض
۲۲۷	ب) بیمه و جعاله
۲۳۰	ج) بیمه و هبه
۲۳۶	د) بیمه و صلح
۲۳۹	پ) بیمه و ضمان
۲۴۲	ت) بیمه و ودیعه
۲۴۳	ه) بیمه و مضاربه
۲۴۶	ش) بیمه و ضمان جریره
۲۴۷	و) بیمه و عقد و ایقاع و قرارداد
۲۴۹	ی) بیمه و قراردادی مستقل

بخش دوم: آثار قراردادهای بیمه حوادث و خاتمه آن ۲۵۱

فصل اول: آثار قراردادهای بیمه حوادث ۲۵۲

۲۵۲	مبحث نخست: آثار قرارداد نسبت به اطراف آن
۲۵۲	گفتار نخست: تعهدات بیمه گر
۲۵۲	بند یکم: اعطای تأمین
۲۵۳	بند دوم: پرداخت سرمایه یا خسارت
۲۵۳	بند سوم: چگونگی پرداخت سرمایه یا خسارت و جبران آن
۲۵۴	گفتار دوم: تعهدات بیمه گذار
۲۵۴	بند یکم: اظهار خطر موضوع عقد بیمه در زمان انعقاد عقد
۲۵۵	بند دوم: پرداخت حق بیمه
۲۵۵	ضمانت اجرای عدم پرداخت حق بیمه
۲۵۵	الف) عدم صدور بیمه نامه یا به وجود نیامدن قرارداد
۲۵۶	ب) تعلیق تأمین
۲۵۶	ج) فسخ بیمه نامه
۲۵۶	بند سوم: اظهار تغییر خطر در اثنای مدت قرارداد
۲۵۶	الف) تخفیف خطر
۲۵۶	ب) تشدید خطر
۲۵۸	بند چهارم: تعهدات مرتبط با تحقق حادثه
۲۵۸	الف) تکلیف پیشگیری
۲۵۹	ب) جلوگیری از توسعه خسارت
۲۵۹	ج) اعلام وقوع حادثه به بیمه گر
۲۶۱	۱. مبدا و مدت اعلام
۲۶۱	۲. نحوه اعلام

۲۶۲ ضمانت اجرای قصور در اعلام
۲۶۳ مبحث دوم: آثار قراردادهای بیمه حوادث نسبت به اشخاص ثالث
۲۶۳ گفتار نخست: آثار قرارداد نسبت به ذینفع
۲۶۳ بند یکم: ذینفع بیمه در بیمه‌های حوادث اشخاص
۲۶۴ بند دوم: ذینفع بیمه در بیمه‌های حوادث اموال
۲۶۶ گفتار دوم: آثار قرارداد نسبت به زیان دیده بیمه
۲۶۶ بند یکم: زیان دیده بیمه در بیمه‌های حوادث اشخاص
۲۶۶ بند دوم: زیان دیده بیمه در بیمه‌های حوادث اموال
۲۶۸ فصل دوم: خاتمه قرارداد و مسئولیت اطراف آن
۲۶۸ مبحث نخست: خاتمه قرارداد و سقوط تعهدات طرفین
۲۶۸ گفتار نخست: وفای به عهد
۲۶۸ گفتار دوم: تبدیل تعهد
۲۶۹ مبحث دوم: اقاله، انفساخ و فسخ
۲۶۹ گفتار نخست: اقاله
۲۷۰ گفتار دوم: انفساخ
۲۷۰ گفتار سوم: فسخ
۲۷۰ بند یکم: فسخ توسط بیمه‌گر
۲۷۰ بند دوم: فسخ توسط بیمه‌گذار
۲۷۱ بند سوم: نحوه اعمال فسخ و زمان اجرای آن
۲۷۱ بند چهارم: آثار فسخ
۲۷۲ گفتار چهارم: بطلان
۲۷۲ بند یکم: بطلان قرارداد بیمه حوادث به لحاظ فقدان شرایط عمومی قراردادها (ماده ۱۹۰ ق.م.)
۲۷۲ بند دوم: بطلان قرارداد به لحاظ فقدان شرایط اختصاصی قراردادها
۲۷۲ بند سوم: بطلان ناشی از نقض اصول حاکم بر قراردادهای بیمه حوادث
۲۷۳ گفتار پنجم: آثار بطلان
۲۷۳ بند یکم: استرداد کامل حق بیمه
۲۷۳ بند دوم: کسر مقداری از حق بیمه و پرداخت باقیمانده (ماده ۱۸ ق.ب.)
۲۷۳ بند سوم: عدم استرداد حق بیمه (ماده ۱۲ ق.ب.)

۲۷۵	بخش سوم: خسارات ناشی از حوادث وسایل نقلیه و مسئولیت‌های بیمه‌گر
۲۷۶	فصل اول: مفهوم خسارت و زیان در فقه و حقوق و رویه قضایی
۲۷۶	مبحث نخست: مفهوم خسارت و زیان در فقه
۲۷۶	مبحث دوم: مفهوم خسارت و زیان از نگاه دکترین حقوقی
۲۷۹	مبحث سوم: مفهوم خسارت و زیان در رویه قضایی
۲۷۹	مبحث چهارم: شرایط ضرر قابل مطالبه
۲۸۱	فصل دوم: مفهوم خسارت وارده به خودرو به لحاظ حقوقی و مرجع صالح
۲۸۲	مبحث نخست: خسارت وارده به فیزیک یا بدنه خودرو
۲۸۲	گفتار نخست: محاسبه خسارت وارده به بدنه خودرو توسط کارشناس
۲۸۲	گفتار دوم: نحوه محاسبه خسارات وارده به خودروهای نامتعارف (لوکس) با لحاظ تبصره ۳ و
۲۸۲	۴ ماده ۸ قانون بیمه اجباری
۲۸۳	بند یکم: خودروی متعارف
۲۸۳	بند دوم: خودرو نامتعارف (لوکس)
۲۸۳	بند سوم: نحوه پرداخت خسارت خودروسازان متعارف و نامتعارف
۲۸۷	بند چهارم: نمونه آراء در خصوص خسارات وارده به خودروهای لوکس (نامتعارف)
۲۸۹	مبحث دوم: خسارت ناشی از افت یا تنزل ارزش خودرو
۲۸۹	گفتار نخست: افت قیمت خودرو در رویه قضایی
۲۹۰	گفتار دوم: نمونه آراء در خصوص افت قیمت خودرو
۲۹۵	گفتار سوم: نظرات مشورتی اداره حقوقی قوه قضائیه در خصوص افت قیمت خودرو
۲۹۸	گفتار چهارم: افت یا تنزل ارزش خودرو از نظر فقها و مراجع عظام تقلید
۲۹۹	گفتار پنجم: تعهد شرکت‌های بیمه به جبران خسارت ناشی از افت قیمت خودرو
۳۰۲	گفتار ششم: طرح مجلس شورای اسلامی برای اصلاح قانون بیمه شخص ثالث و جبران افت قیمت خودرو
۳۰۳	گفتار هفتم: افت قیمت به چه خودروهایی تعلق می‌گیرد؟
۳۰۴	گفتار هشتم: فرمول افت قیمت وسایل نقلیه موتوری
۳۱۱	مبحث سوم: تفویض منفعت و خسارت خواب خودرو
۳۱۱	گفتار نخست: خسارات وارده به زیان دیده ناشی از خواب خودرو
۳۱۲	گفتار دوم: نحوه طرح دعوی در خصوص مطالبه خسارات وارده ناشی از خواب خودرو

- گفتار سوم: نحوه محاسبه مطالبه خسارت وارده به خودرو..... ۳۱۴
- گفتار چهارم: نمونه رای دادگاه در خصوص مطالبه خسارت خواب خودرو..... ۳۱۴
- گفتار پنجم: خسارت محروم ماندن از کار..... ۳۱۷
- بند یکم: محرومیت از کار به موجب بازداشت غیرقانونی..... ۳۱۷
- بند دوم: قاعده ضمان ید..... ۳۱۸
- گفتار ششم: عدم النفع..... ۳۲۰
- مبحث چهارم: مرجع صالح به رسیدگی به دعوای مطالبه خسارات وارده به خودرو..... ۳۲۷

فصل سوم: نظرات مشورتی اداره حقوقی قوه قضائیه در خصوص خسارات وارده به خودرو .. ۳۲۹

- فصل چهارم: نحوه جبران خسارات وارده به بدنه خودرو..... ۳۳۳
- مبحث نخست: جبران خسارات وارده به بدنه خودرو به نرخ یوم التلف..... ۳۳۴
- مبحث دوم: جبران خسارت وارده به بدنه خودرو به نرخ یوم الاداء..... ۳۳۵
- فهرست منابع و مأخذ..... ۳۳۹
- پیوست‌ها..... ۳۴۷